

Ætla að hafa hátt á meðan kerfið molnar undan þeim

Pórdís Porkelsdóttir og Ragnar Freyr Ingvarsson eru ný sest í formannstóla ólíkra læknafélaga. Pórdís í Félagi almennra lækna og Ragnar í Læknafélagi Reykjavíkur. Saman sitja þau svo í stjórn LÍ

■ ■ ■ Gunnhildur Arna Gunnarsdóttir

„Það er víða pottur brotinn. Eiginlega sama hvar drepjið er niður fæti, kerfið er að molna undan okkur,“ segir Ragnar Freyr Ingvarsson, formaður Læknafélags Reykjavíkur.

„Það skiptir því máli að lækna láti í sér heyra og reyni að hafa áhrif á umhverfi sjúklinga, sitt eigið starfsumhverfi og reyni að móta kerfið svo hægt sé að sinna sem flestum. Við þurfum starfsumhverfi þar sem fólk er ánægt.“ Pórdís Porkelsdóttir, formaður Félags almennra lækna, tekur undir. „Ég er hjartanlega sammála.“

Leiðtogar. Pórdís og Ragnar Freyr tóku við í formannskynndlunum í vor. Þau eru samherjar sem sitja nú gegnt hvort öðru í viðtali við *Lækna-bláðið*. „Nei,“ svara þau bæði um það hvort þau hafi hist áður. „En ég útiloka það ekki. Hún gæti hafa verið með maska,“ segir Ragnar og hlær. Sólin skín fyrir utan. Sjaldséð þetta sumarið á höfuðborgarsvæðinu en þau úthvíld. Bæði að koma úr fríi. Hann frá Ítalíu. Hún að vestan.

„Ég hef nú líklega verið ein af mörg-hundruð læknanemunum sem streyma í gegnum Landspítala á tímum Ragnars,“ segir Pórdís létt.

Óvelkomin hornkerling

Ragnar er enn með annan fótinn á Landspítala og rekur auk þess eigin stofu í Heilsuklasanum. Pórdís hins vegar kvaddi spítalann í vor og gekk til liðs við nýsköpunarfyrirtækið Sidekick Health. „Ég vildi prófa nýja hluti, og sjá hvað

annað væri í boði, en gífurlegt álag er á spítalanum eða heilsugæslu,“ segir hún og stefnir á sérnám í háls-, nef og eyrnalækningum. Ragnar horfir á hana.

„Nú, svo þú stefnir á stofurekstur.“ Hann fagnar líklega hverjum nýjum þar enda stétt stofulækna að eldast. Umhverfið á margan hátt óaðlaðandi þar sem sjálfstætt starfandi lækna hafa verið samningslausir frá 2018.

„Samningur var síðast undirritaður 2013,“ segir hann. „Það er ljóst að tortryggni ríkir milli aðila. Við lítum þjónustuna ekki sömu augum. Sérfræði- og sérgreinalækna á stofum hafa verið hornkerlingar í íslensku heilbrigðiskerfi um áratugaskeið. Það var sérstaklega ljóst í stjórnartíð fyrrverandi heilbrigðisráðherra, þar sem sérfræðilækna fengu aðeins að hitta hana einu sinni. Þeir fengu aldrei að koma að borðinu við neinar stefnumarkandi ákvarðanir um hvornig best og hagkvæmast væri að veita þjónustuna.“ Það sé ótrúlegt.

„Lækna á stofum eru ekki aðeins stærsta þjónustueiningin í heilbrigðiskerfinu heldur sú langstærsta. Við sinnum 500.000 læknaþingum á ári en einungis 5% af peningum til heilbrigðismála renna í þetta,“ segir hann.

„Við sjáum næstum fjórum sinnum fleiri sjúklinga á stofum heldur en fara á göngudeildir á Landspítala. Við sjáum næstum tvisvar sinnum fleiri en fara á Heilsugæsluna á höfuðborgarsvæðinu á hverju ári,“ fullyrðir hann. Áhrifaleysið sé því ótrúlegt og skrítið að niðurstaða hafi ekki fengist í hvornig haga eigi hlutum.

Rof í sáttmálann?

„Nú eru þrjú ár liðin og sjúklingarnir löngu orðnir vanir því að hér þurfi að greiða aukagjöld, viðbótargjöld og óum-samin gjaldskrárverk. Hér eru skurðaðgerðir gerðar framhjá kerfinu, liðskipti, efnaskiptaaðgerðir,“ segir hann.

„Ég velti fyrir mér hvort komið sé rof í samfélagsáttmálann um norrænt velferðarkerfi. En á Íslandi höfum við gleymt þeim hluta að við þurfum líka að fjármagna kerfið.“ Langt sé á milli lækna og viðsemjenda. „Ríkisvaldið hefur allt aðra sýn á þjónustuna en við sem veitum hana. Það er eins og það sé hljóðmúr á milli.“

En er þetta ástand ástæða þess að nýliðun er lítil meðal stofulækna? „Auðvitað upplifum við ungar lækna okkur engan veginn velkomin af hálfu kerfisins í stofurekstur í dag,“ segir Pórdís.

„Maður hugsar sig tvisvar um og vill vera starfskraftur sem er metinn að verðleikum. Ég get ekki ímyndað mér að starfa í umhverfi þar sem tölvan segir alltaf nei. Ég læt ekki bjóða mér það og tel að margir aðrir lækna séu á svipuðum stað,“ segir hún.

„Ég tel líka að þetta sé ástæða þess að stór hluti lækna sem sérmenntar sig úti snýr ekki aftur heim. Þeir upplifa sig óvelkomna. Það er fáránleg staða,“ segir hún en nýlega var sagt frá því að þriðjungur nýútskrifaðra sérfræðilækna komi ekki aftur heim.

Kjör fyrir dómstóla

Pórdís sat í stjórn Félags læknanema

Ragnar Freyr Ingoarsson og Þórdís Þorkelsdóttir hafa tekið við keflunum í LR og FAL

og varð formaður þess. Hún settist í stjórn FAL um leið og hún útskrifaðist úr læknaeild fyrir tveimur árum. Ragnar var einnig formaður ungra lækna á sínum tíma, ritari og gjaldkeri. Hann hefur verið formaður Félags gígtarlækna frá því að hann kom heim úr sérnámi í Svíþjóð. Kjörin og aðbúnaðurinn eru ofarlega á lista baráttumála þessara ólíku félaga innan Læknafélags Íslands. Þórdís segir að FAL hafi ítrekað á síðustu árum þurft að berjast fyrir umsömdum réttindum.

„Þau hafa víða verið brotin og tvö mál sem LÍ ætlar að höfða fyrir almennum dómstólum sem varðar kjarasamning lækna.“ Þá þurfi vinnuástandan að styðja lækna í starfi og tryggja að þar sé hæfilegt álag. „Við verðum að sjá að okkur takist að sinna starfinu eins vel og við getum.“ Komið hafi bersýnilega í ljós í könnun Berglindar Bergmann fyrir félagið að almennum læknum líði ekki alltaf þannig. Bæta verði úr því.

Ragnar segir fregnir um stöðu heilsugæslunnar einnig umhugsunarefni. Staðan þar eigi enn eftir að versna áður en hún batni. „Að sama skapi sjáum við að meðalaldur lækna hækkar ár frá ári. Það eru augljós teikn um að endurnýjunin er ekki næg,“ segir hann.

Stofulæknar geti kennt

„Það eru sóknarfæri. Það hefur til dæmis aldrei verið rætt við sjálfstætt starfandi lækna um að taka að sér kennslu. Það eru nú heldur betur tækifæri þar,“ segir hann. Vanda þurfi til verka. „Við þurfum að fjölga læknum en þó innan þeirra skynsemismarka að við getum útskrifað færa lækna.“

Nýr forstjóri, nýr spítali að rísa, ný stjórn og nýr heilbrigðisráðherra. Nýir breyttir tímar? Þau fagna bæði. „En tilfinningin og upplifunin er að breytingar hafi verið í deigluinni í áratugi,“ segir hún.

„Aldrei nóg og í lok árs 2021 þarf spítalinn samt að draga saman. Erfitt er að skilja hvernig þetta gengur áfram endalaust. En ég er þó bjartsýn eins og Ragnar,“ segir hún og hann hnykkir á að á endanum verði verkin að tala og meira

fjármagn að koma til. „Við erum 3-4% neðar miðað við verga landsframleiðslu en nágrannalönd okkar. Það eru um 100 milljarðar,“ fullyrðir hann. Ljóst sé nú þegar að nýi spítalinn mæti ekki þörfum þjóðarinnar: „Við þurfum strax 300 fleiri legupláss, 100 fleiri endurhæfingarrými, 5 elliheimili til viðbótar og að áttfalda

heimaþjónustuna.“ Lausnin á vandanum felist í að hlusta á fagfólkið eins og gert var í COVID.

„Við á gólfinu vitum hvað þarf að gera. Sjúklingarnir segja okkur hvaða vandamál eru fyrir hendi og við höfum menntun til að leysa það. Sóknarfærin eru alls staðar. Það er að sjá þau og hlusta eftir þeim.“

Formaður Félags almennra lækna

Verðum að ryðja nýrri hindrun úr vegi

Nýjar reglugerðarbreytingar í Svíþjóð og Noregi geta hugsanlega takmarkað tækifæri íslenskra lækna til sérnáms þar ytra. Unnið verður að því af Félagi almennra lækna að svo verði ekki. Þetta segir Þórdís Þorkelsdóttir, nýr formaður félagsins.

„Sem stendur er óljóst hvort kandidatefsárið okkar verði metið sem fullt kandidatefsár,“ segir hún. „Þetta er staða sem krefst þess að Embætti landlæknis og heilbrigðisráðuneytið aðstoði okkur við að leysa.“

Þetta komi upp í kjölfar breytingar hér sem gaf íslenskum læknanemum fullt lækningaleyfi eftir 6. ár. „Enn er þetta óljóst. Bæði hvað varðar þau sem kláruðu námið í miðjum breytingunum og eins þau sem kláruðu á undan. Vonast er til að þessar reglugerðarbreytingar tryggi að sérnámsgrunnur sem lokið er á Íslandi jafngildi því sem áður var. Við munum fá þetta á hreint með öllum ráðum.“

Þórdís segir annað mál brenna á FAL. Félagið sé sammála Steinunni Þórðardóttur formanni Læknafélagsins um að hér vanti skilgreiningar á hvað sé eðlileg mönnun lækna. „Þær eru nauðsynlegar svo við kiknum ekki undan álagi og svo hægt sé að standa vörð um námstækifærin í sérnáminu,“ segir hún.

„Við megum ekki alltaf vera að sligast undan vinnuálagi og því þarf að skilgreina eðlilegt vinnuframlag læknis. Við verðum að fá skilgreindan tíma til náms svo við sitjum ekki eftir, jafnvel í einhverja klukkutíma eftir að vinnudegi lýkur, að vinna verk sem gafst ekki tími til að vinna yfir vinnudaginn vegna námsins.“